

ApTI– Asociația pentru Tehnologie și Internet

info@apti.ro

www.apti.ro

Analiza serviciului MyClicknet oferit de către Romtelecom și protecția vieții private

Asociația pentru Tehnologie și Internet (ApTI), ca reprezentant al societății civile interesat de dezvoltarea unui Internet sigur și deschis, vă supune atenției o serie de probleme cu privire la serviciul MyClicknet furnizat de către Romtelecom. Am aflat ca deja aveți în plan o investigație cu privire la această problema, însă considerăm că sunt necesare câteva detalieri tehnice legate de funcționarea acestui sistem (deja cunoscut sub numele de Phorm la nivel internațional).

Conform termenilor și condițiilor de utilizare¹, *MyClicknet este serviciu care personalizează experiența utilizatorilor legată de Internet prin înțelegerea intereselor generale ale acestora, pentru a le oferi un conținut mai relevant și mai puțină publicitate irelevantă în timpul navigării pe Internet. MyClicknet derivă interesele utilizatorilor din activitatea generală de navigare și căutare pe Internet. Apoi, atunci când utilizatorul vizitează site-urile partenere, le pot fi prezentate conținutul și publicitatea care îi interesează.*

Politica privind protecția datelor personale și Regimul Cookie-urilor² arată că *MyClicknet colectează și analizează anumite tipuri de date de trafic. MyClicknet vizează numai conținutul navigării dumneavoastră generale pe site-urile web, inclusiv căutările dumneavoastră; (...).*

Din aceste explicații, ca și din explicațiile tehnice referitoare la implementarea sistemului în Marea Britanie³ (mult mai detaliate decât cele facute publice în România) reiese faptul că **serviciul are la bază scanarea întregului trafic între un utilizator final și website-urile vizitate**. Aceasta permite sistemului să inspecteze cererile care s-au făcut către un site web și să determine ce conținut a venit înapoi de la site-ul vizitat. Informația referitoare la tipurile de site-uri web vizitate este folosită pentru focalizarea publicității pe interesele utilizatorilor, ce rezultă din navigare.

Această procedură de interceptare și scanare a întregului trafic ridică o serie de probleme juridice complexe, pe chestiuni penale, civile, dar și de protecția dreptului la viață privată și prelucrarea datelor cu caracter personal⁴. Ne vom referi în cele ce urmează doar la ultimele aspecte, care intră în competența decizională a ANSPDCP:

¹ <http://myclicknet.romtelecom.ro/terms>

² <http://myclicknet.romtelecom.ro/privacy>

³ Vezi Richard Clayton, The Phorm “Webwise” system, <http://www.cl.cam.ac.uk/~rnc1/080518-phorm.pdf>

⁴ O analiză extrem de detaliată asupra acestor aspecte la implementarea sistemului în Marea Britanie o găsiți în lucrarea scrisă de Nicholas Bohm <http://www.fipr.org/080423phormlegal.pdf>

1. Interceptarea și supravegherea traficului

Legea nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice prevede, la art.4, că **orice** interceptare sau supraveghere a comunicărilor **și a datelor de trafic** este interzisă de principiu. Excepțiile sunt cazurile în care interceptarea este realizată de către **utilizatori care participă la comunicarea respectivă** sau aceștia își dau consimțământul în scris cu privire la efectuarea respectivelor operațiuni.

Astfel:

- Serviciul MyClicknet **realizează o formă de interceptare a comunicărilor și a datelor de trafic, în vederea scanării acestora**, atât pentru realizarea unui profil al utilizatorului, cât și pentru excluderea unor anumitor tipuri de conținut. Mai mult, interceptarea se face prin utilizarea unor tehnici de tip ”man-in-the-middle” prin care, chiar și pentru obținerea așa-zisului consimțământ inițial, utilizatorul este redirecționat către o altă pagină decât cea cerută (*de ex. Eu cer www.google.ro și primesc o pagină de tipul <http://myclicknet.romtelecom.ro/invitation>*)⁵ Mai mult, după ce a fost obținut așa-zisul consimțământ, întreg traficul pe portul 80 este scanat (*în mod automat*), utilizându-se un modul cookie ”păcăleală” (masquerade) pentru a se putea face o asemenea interceptare.⁶
- **Confidențialitatea comunicărilor nu numai că nu este garantată, cum este prevăzut în art.4 alin.(1) din Legea 506/2004, dar este grav afectată.** Astfel, dacă în varianta inițială furnizorul de servicii Internet nu numai că nu știe, dar nici nu poate să știe ce pagini web sau căutări pe Internet a vizitat un utilizator al serviciului, în varianta MyClicknet furnizorul de servicii Internet scanează toate paginile vizitate (chiar dacă nu le stochează ca atare) și termenii de căutare folosiți.
- Deși se precizează că serviciul nu interceptează traficul de e-mail (portul SMTP), acesta va fi **interceptat în mod automat în momentul în care se folosește un serviciu de tip webmail** ce folosește comunicarea pe portul 80 (yahoomail, gmail, etc.)

2. Obținerea consimțământului scris

Excepția prevăzută la art.4 alin.(2) lit.b – „utilizatorii care participă la comunicarea respectivă și-au dat, în prealabil, consimțământul scris cu privire la efectuarea acestor operațiuni” - nu este îndeplinită:

- în cazul navigării pe Internet, **utilizatorii care participă la comunicare, în sensul art.4, sunt persoana care accesează un site web și site-ul pe care acesta încearcă să îl acceseze.** (altfel legiutorul ar fi folosit termenul ”utilizatorul sau utilizatorii”⁷) Serviciul MyClicknet solicită consimțământul utilizatorului care navighează pe Internet, dar nu există nicio mențiune referitoare la solicitarea consimțământului proprietarului site-ului accesat, astfel încât nu sunt îndeplinite condițiile privind exprimarea consimțământului de către „utilizatorii care participă la comunicarea

⁵ Vezi explicat inclusiv cu imagini la <http://m1ha1.blogspot.com/2011/10/clicknet-de-la-romtelecom-reclame.html> și <http://m1ha1.blogspot.com/2011/10/din-nou-romtelecom-ma-redirecteaza-spre.html> și <http://forum.softpedia.com/index.php?showtopic=810348&st=0>

⁶ Explicație vizuală mai facilă la http://en.wikipedia.org/wiki/File:Phorm_diagram.svg

⁷ Vezi și textul în limba engleză al Directivei EC/2002/58 – art 5 ”data by persons other than users, without the consent of the users concerned,”

respectivă.” De altfel, Avizul 15/2011 al Grupului de Lucru Articolul 29⁸ precizează în mod indubitabil acest lucru:

În acest caz, la articolul 5 alineatul (1) se solicită consimțământul „tuturor utilizatorilor în cauză”, altfel spus, al celor două părți ale unei comunicări. Consimțământul uneia dintre părți nu este suficient.

- **consimțământul utilizatorului nu este unul scris**; conform Politicii privind protecția datelor și Termenilor și condițiilor de utilizare a serviciului, MyClicknet solicită consimțământul pe pagina de invitație, utilizatorul fiind informat că prin acceptarea serviciului este de acord cu Termenii și condițiile de utilizare, precum și cu Politica privind protecția datelor personale și Regimul Cookie-urilor. Reamintim faptul că un ”consimțământ scris” este cerut doar în cazuri excepționale de către legiuitorul român (în domeniul protecției datelor personale, un astfel de consimțământ este cerut doar și pentru prelucrarea datelor legate de sănătate). Mai mult, Legea nr.455/2001 privind semnatura electronică are dispoziții exprese referitoare la cazurile în care forma scrisă este cerută în mod imperativ ca o condiție de probă sau validitate a unui act juridic:

Art. 7. - In cazurile în care, potrivit legii, forma scrisă este cerută ca o condiție de probă sau de validitate a unui act juridic, un înscris în formă electronică îndeplinește această cerință dacă i s-a încorporat, atașat sau i s-a asociat logic o semnătură electronică extinsă, bazată pe un certificat calificat și generată prin intermediul unui dispozitiv securizat de creare a semnăturii.

Neutilizându-se o semnatura electronica extinsa, nu se respectă condițiile prevăzute la lit.b) a alin.(2) referitoare la consimțământul scris.

- De asemenea, din punctul nostru de vedere, informarea propusă de Romtelecom pentru acceptarea serviciului **MyClickNet nu îndeplinește nici măcar condițiile cerute pentru consimțământ de către Directiva 95/46/EC** care specifică în mod expres în definiția consimțământului că este vorba de o **manifestare de voință ”liberă, specifică și informată”**. Subliniem interpretarea extrem de specific explicitată în Avizul 15/2011 al Grupului de Lucru Articolul 29, din care și ANSPDPC face parte, în special cu privire la termenii ”specific” și ”informat”. Serviciul MyClicknet este prezentat în mare parte ca un serviciul de ”personalizare a Internetului”, și doar un utilizator extrem de experimentat și cu noțiuni minime juridice va putea înțelege că acceptă o interceptarea a traficului său de Internet.

3. Categoriile speciale de date

Semnalăm, de asemenea, că, potrivit Politicii privind protecția datelor personale și Regimul Cookie-urilor, „*procesul evită categoriile sensibile (nu există categorii legate de tutun, pornografie, alcool, droguri, aspecte legate de sănătate sau care vizează copiii sub vârsta de 14 ani)*”, ceea ce înseamnă că se realizează o analiză detaliată a conținutului fiecărui pachet de date transmis de către utilizator în timpul navigării pe Internet (așa-numita tehnică Deep Packet Inspection (DPI)). Aceasta ridică trei probleme distincte:

- prima este faptul că în conformitate cu prevederile Cap. III din Legea nr. 677/2001 cu privire la protecția datelor personale, **categoriile speciale de date sunt mult mai largi** decât cele precizate în Politica MyClicknet, incluzând și categoriile de date cu privire la opinii politice, religioase, sindicale, etc.
- a doua problema este că o tehnologie de tip DPI care identifică conținutul după anumite cuvinte cheie **nu va putea niciodată să facă o filtrare corectă și completă a tuturor datelor personale cu caracter special** rezultate prin analizarea traficului web sau a căutărilor pe Internet, având în vedere faptul că sensul cuvintelor din limba română poate să difere extrem de mult în funcție de context (*vezi cuvintele omonime –*

⁸ http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp187_ro.pdf

de ex. Afecțiune poate să însemne atât apreciere, cât și boală). Aceste aspecte legate de identificarea prin cuvinte cheie a unui anumit tip de conținut reprezintă o problemă delicată, cercetată în mod intensiv îndeosebi pentru producerea de software de control parental – însă care nu are niciodată o eficiență perfectă. Deci filtrarea NU poate să împiedice colectarea de date cu caracter special.

- A treia problema constă în faptul că **este imposibil de identificat dacă utilizatorul unei pagini web are sau nu sub 14 ani**. Analiza traficului de Internet nu poate în nicio circumstanță să ducă la o concluzie de acest gen; ca atare, orice utilizator de Internet care are sub 18 ani își va putea exprima așa-zisul consimțământ și va fi interceptat în consecință.

4. Alte probleme

Există și alte probleme care sunt legate de implementarea și folosirea acestui sistem și protecția datelor cu caracter personal, dintre care amintim:

- **anonimizarea**. Romtelecom pretinde că toate datele sunt anonimizate prin utilizarea unui număr generat aleatoriu. În același timp, Romtelecom are întotdeauna acces la adresele IP ale clienților săi, prin care aceștia pot fi identificați, și poate, în orice moment, să facă legătura dintre acel număr general aleatoriu și o adresă IP, proces care duce la o de-anonimizare a datelor colectate.
- **Transferul datelor către terțe persoane**. Serviciul MyClicknet este furnizat de către Romtelecom în parteneriat cu Phorm Advertising & Content SRL. Este neclar însă exact care sunt datele personale trimise către această companie și care sunt cele colectate de Romtelecom. De altfel, chiar pagina <http://myclicknet.romtelecom.ro> pe care se obține așa-zisul consimțământ este găzduită în Marea Britanie⁹ (server 91.205.220.114, rtc.romdiscover.com) de către compania Phorm INC.

Semnalăm, totodată, că serviciul MyClicknet este furnizat de către Romtelecom în parteneriat cu Phorm Advertising & Content SRL, companie care a fost în centrul unor controverse puternice în Marea Britanie, din cauza procedurilor de interceptarea a traficului în scopul furnizării de publicitate targetată comportamental. Mai mult, Comisia Europeană a decis să investigheze Marea Britanie ca urmare a sesizărilor referitoare la tehnologiile utilizate de către Phorm pentru interceptarea traficului și crearea de profiluri ale utilizatorilor pe baza datelor astfel obținute.¹⁰ În comunicatul emis de Comisia Europeană cu această ocazie, se subliniază faptul că Directiva 2002/58/CE solicită statelor membre să asigure confidențialitatea comunicărilor și datelor de trafic și să interzică supravegherea și interceptarea ilegală, cu excepția cazurilor în care utilizatorii vizați și-au dat consimțământul. În plus, Directiva 95/46/CE prevede că acest consimțământ al utilizatorilor trebuie să fie liber și informat.¹¹ Ca urmare a acestor controverse, British Telecom și alți furnizori britanici de servicii de comunicații electronice au renunțat la planurile lor inițiale de a implementa Phorm la nivelul rețelelor lor.¹² În România această implementare s-a făcut direct, fără a se trece, ca în Marea Britanie, printr-un proces de dezbatere publică a subiectelor legate de modul în care acest sistem aduce atingere vieții private.

Având în vedere cele semnalate, solicităm ANSPDCP să verifice respectarea de către Romtelecom, a prevederilor legale în materie de confidențialitate a comunicărilor și a datelor

⁹ Vezi <http://www.whoishostingthis.com/myclicknet.romtelecom.ro>

¹⁰ <http://www.edri.org/edri-gram/number7.8/phorm-investigated-european-commission>

¹¹ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/570&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

¹² <http://www.edri.org/edri-gram/number7.14/phorm-out-uk>

de trafic aferente și să ia măsurile necesare pentru a garanta respectarea drepturilor utilizatorilor serviciului MyClicknet, atât în ceea ce privește informarea corectă și completă în legătură cu caracteristicile serviciului furnizat, cât și în ceea ce privește obținerea consimțământului pentru interceptarea traficului, cu respectarea prevederilor legale. Rugăm a fi ținuți la curent cu privire la măsurile luate de către ANSPCDP.

Pentru orice detalii suplimentare, vă stăm la dispoziție.

Bogdan Manolea
Director Executiv
APTI - Asociația pentru Tehnologie și Internet
Tel/Fax: +40 21 220 47 40
Mobil : +40 721 205 603
www.apti.ro

București, 9 Noiembrie 2011